

Niet klagen maar Dragen

Een Onderzoek naar de Multidimensionaliteit van Behandelbehoefte bij
Verzorgingshuisbewoners met een Volledige Gebitsprothese

Wear It and Bear It

A Study on Multidimensionality of Need of Treatment
concerning Residents of Homes for the Elderly with full Denture Prosthesis

Anna Beeftink

Eerste begeleider: Dr. M. D. Nijkamp

Tweede begeleider: Dr. A. N. Mudde

Mei 2011

Faculteit Psychologie

Afstudeerrichting Gezondheidspsychologie

Open Universiteit Nederland

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	3
SUMMARY.....	5
1.1 DOELSTELLING	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
1.2 THEORETISCH KADER	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
1.3 CENTRALE VRAAGSTELLING	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
1.4 HYPOTHESEN	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
2 METHODE	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
2.1 ONDERZOEKSGROEP	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
2.2 PROCEDURE	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
2.3 MEETINSTRUMENTEN	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
2.4 ANALYSE	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
3 RESULTATEN	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
3.1 BESCHRIJVENDE RESULTATEN	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
3.2 TOETSING DER HYPOTHESEN	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
4 DISCUSSIE.....	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
4.1 BEANTWOORDING CENTRALE VRAAGSTELLING EN BEVESTIGING HYPOTHESEN. ...	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
4.2 RELATIES MET EERDER ONDERZOEK	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
4.3 IMPLICATIES VOOR DE PRAKTIJK.....	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
4.4 BEPERKINGEN VAN HET ONDERZOEK EN AANBEVELINGEN VOOR VERVOLGONDERZOEK	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
4.5 CONCLUSIES	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
LITERATUURVERWIJZINGEN.....	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.
BIJLAGEN	FOUT! BLADWIJZER NIET GEDEFINIEERD.

Niet klagen maar dragen. Een Onderzoek naar de Multidimensionaliteit van
Behandelbehoefte bij Verzorgingshuisbewoners met een Volledige Gebitsprothese.

Anna Beeftink

Samenvatting

Achtergrond. De tandheelkundige zorg voor ouderen met een volledige gebitsprothese vormt een ‘maatschappelijk vergeten probleem’: lang niet altijd wordt de zorg gegeven die noodzakelijk is. Om deze situatie te verbeteren is het nodig om deze zorgbehoefte op een verantwoorde wijze vast te stellen. Tegen de achtergrond van de maatschappelijke trend om dit cliëntgericht te doen zijn in dit onderzoek drie benaderingen met elkaar vergeleken. De eerste benadering is volledig vraaggericht, de cliënt wordt gevraagd wat de zorgbehoefte is (*demands*), zonder voorafgaand overleg of advies. In de tweede benadering wordt zorgbehoefte uitsluitend vastgesteld op basis van mondonderzoek door een tandarts (*needs*). In de derde benadering wordt de zorgbehoefte gezamenlijk door cliënt en zorgverlener onderzocht. Zorgbehoefte krijgt hiermee een multidimensioneel karakter, waarin de begrippen *wants* (tevredenheid), *demands* (uitgesproken behoefte), *needs* (objectieve behoefte), *values* (kwaliteit van leven) naast elkaar hun betekenis hebben.

Doel. Dit onderzoek beoogt een bijdrage te leveren aan de wijze van vaststelling van de zorgbehoefte. Dit is gedaan door het begrippenkader nader te operationaliseren binnen de context van een klinische sessie waarin cliënt en zorgverlener samenwerken.

Deelnemers, procedure, onderzoeksontwerp. Respondenten waren 102 bewoners van 64 tot en met 101 jaar, van vier afdelingen van verzorgingshuizen op de Utrechtse Heuvelrug.

Onderzoek en interviews werden uitgevoerd aan de hand van geprotocolleerde vragenlijsten.

Daarna is voorlichting gegeven en zijn vragen beantwoord.

Meetinstrumenten. De uitgesproken behoefte is vastgesteld met de vraag: ‘heeft u op dit moment hulp nodig voor uw mond of kunstgebit in de vorm van adviezen, reparaties en/of een nieuw kunstgebit?’. Tevredenheid over de gebitsprothese is gemeten met een vragenlijst gebaseerd op de Duch Quebec User Evaluation of Satisfaction with Assistive Technology (D-Quest; Wessels, 2000). Het mondonderzoek is uitgevoerd aan de hand van 10 vragen gebaseerd op de Functional Assessment of Dentures (FAD; Corrigan, Basket, Farrin, Mulley & Heath, 2002). Kwaliteit van leven is gemeten aan de hand van 14 vragen op basis van de Oral Health Impact Profile (OHIP; Brennan & Spencer, 2004).

Resultaten. De uitgesproken behoefte (vóór overleg) leverde op dat 11.8 % van de deelnemers een reparatie of vervanging van de prothese nodig achtte. De zorgbehoefte vastgesteld door mondonderzoek door een tandarts liet zien dat bij meer dan 80 % van de protheses uitgebreide reparatie of zelfs vernieuwing noodzakelijk was. Toch was men gemiddeld ‘tevreden’ met de gebitsprothese en beoordeelde men de kwaliteit van leven gemiddeld als ‘goed’. Na de klinische sessie vroeg 59.8 % van de deelnemers een reparatie of vervanging van de prothese. Onderlinge vergelijking van *needs*, *wants*, *demands* en *values* liet zien dat er geen sprake was van multicollineariteit of modererende verbanden tussen deze vier grootheden.

Conclusie. Een klinische benadering waarin cliënt en zorgverlener samenwerken lijkt te prevaleren boven een vraaggerichte of tandheelkundige benadering. Nader onderzoek wordt aanbevolen om de bevindingen verder theoretisch te onderbouwen.

Zoektermen: volledige gebitsprothese; verzorgingshuizen; zorgbehoefte; ouderen.

Wear It and bear It. A Study on Multidimensionality of Need of Treatment
concerning Residents of Homes for the Elderly with full Denture Prosthesis

Anna Beeftink

Summary

Background. Dental care for elderly people with full dentures is a ‘forgotten social problem’. These people don’t get the care they need most of the time. To improve healthcare in this area the need for treatment must be established carefully. This study compares three different approaches to establishing need for treatment in the context of the social trend toward being client-centered. The first approach was demand driven; without any preliminary information the respondent was asked if he or she needed any care. The second approach was establishing the need for treatment by dental examination. In the third approach the client and professional investigate the need for treatment together. This approach stresses the multidimensionality of the need for treatment and defined them by the concepts *wants*, *demands*, *needs* and *values*.

Aim. The purpose of this cross-sectional survey is to contribute to better assessment of need for treatment. This was accomplished by utilizing the four concepts in a clinical context in which professional and client work together.

Participants, Procedure, Design. Respondents were 102 residents of four divisions of homes for the elderly in the Dutch Utrechtse Heuvelrug area. Participants ranged in age from 64 to 101. All were interviewed and examined using standard questionnaires with no discussion or additional information. Afterwards, additional information was given, questions were answered, and then the *informed need of treatment* was assessed.

Measures. *Wants* (concerning the dentures) were established by a questionnaire based on the Dutch Quebec User Evaluation of Satisfaction with Assistive Technology (D-Quest, Wessels, 2000). *Demands* were assessed at the start of the first interview by asking ‘do you need any

help concerning your mouth or dentures at the moment, like advice, repair or a new set of dentures?'. Dental quality of the dentures (*needs*) was assessed, based on 10 items of the Functional Assessment of Dentures (FAD; Corrigan, Basket, Farrin, Mulley & Heath, 2002). Quality of life (*values*) was measured by 14 questions based on the Oral Health Impact Profile (OHIP; Brennan & Spencer, 2004).

Results. While most respondents expressed satisfaction with their dentures and reported good quality of life, assessment of *demands* showed that 11.8 % of the respondents wanted repair or replacement of their dentures, and the *needs* assessment strikingly revealed that more than 80% of the dentures needed extensive repair or replacement. A mutual comparison of *wants*, *demands*, *needs* and *values* showed neither multicollinearity nor moderating correlations between the four concepts.

Conclusion. A clinical approach to assessing need for treatment seems preferable to a demand-driven approach or an approach in which the need for treatment is established only by a dental examination. Further research is recommended to strengthen the theoretical explanation of the findings.

Keywords: complete dentures; homes for the elderly; elderly people; need for treatment.